

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
ŞEKİL LİSTESİ.....	XVII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM STOKLARA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Stok Kavramı.....	3
1.1.1. Stok Tanımı	3
1.1.2. Stok Gereksinimi ve Bulundurma Nedenleri.....	5
1.1.3. Stokların Fonksiyonları ve İşletme Ekonomisindeki Önemi .	6
1.1.4. Stokların Sınıflandırılması ve Çeşitleri.....	8
1.1.4.1. Üretim Sürecinde Kullanılan Stoklar	10
1.1.4.2. Üretim Sonucu Ortaya Çıkan Stoklar	10
1.1.4.3. Doğrudan Alım Satıma Konu Stoklar.....	10
1.1.4.4. Tamamlanmamış Hizmet Maliyet Stokları.....	10
1.1.4.5. Diğer Stoklar	11

1.1.4.6. Verilen Sipariş Avansları.....	11
1.1.5. Stok Hesapları.....	12
1.1.5.1. İlk Madde ve Malzeme Hesabı.....	13
1.1.5.2. Yarı Mamuller-Üretim Hesabı.....	13
1.1.5.3. Mamuller Hesabı.....	14
1.1.5.4. Ticari Mallar Hesabı.....	14
1.1.5.5. Tamamlanmamış Hizmet Maliyetleri Hesabı.....	14
1.1.5.6. Tamamlanmış Hizmet Maliyetleri Hesabı.....	15
1.1.5.7. Diğer Stoklar Hesabı.....	15
1.1.5.8. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı.....	16
1.1.5.9. Verilen Sipariş Avansları Hesabı.....	17
1.1.6. Stok Maliyetleri.....	17
1.1.6.1. Sipariş Maliyeti.....	18
1.1.6.2. Kurulum (Üretime Hazırlık) Maliyeti.....	18
1.1.6.3. Satın Alma Maliyeti.....	18
1.1.6.4. Stok Bulundurma Maliyeti.....	19
1.1.6.5. Stok Bulundurmama (Stoksuzluk) Maliyeti.....	19
1.1.7. Stok Kayıt Yöntemleri.....	19
1.1.7.1. Dönem Sonu (Aralıklı) Envanter Yöntemi.....	20
1.1.7.2. Sürekli (Aralıksız) Envanter Yöntemi.....	20
1.1.8. Stok Maliyet Yöntemleri.....	21
1.1.8.1. Tam Maliyet Yöntemi.....	22
1.1.8.2. Değişken Maliyet Yöntemi.....	22
1.1.8.3. Normal Maliyet Yöntemi.....	22
1.1.8.4. Direkt (Asal) Maliyet Yöntemi.....	22
1.2. Stoklarda Değerleme.....	23
1.2.1. Stokların Değerlemesi.....	23
1.2.1.1. Vergi Usul Kanunu (VUK)'na Göre Stokların Değerlemesi.....	23
1.2.1.2. TFRS/TMS'ye Göre Stokların Değerlemesi.....	26
1.2.1.2.1. Stok Maliyeti Unsurları.....	26

a. Satın Alma Maliyetleri	26
b. Dönüştürme Maliyetleri	27
c. Diğer Maliyetler	27
1.2.1.2.2. Stok Değerleme Ölçütleri	28
a. Maliyet Bedeli (Tarihi Maliyet):	29
b. Cari Maliyet (Yenileme Maliyeti):	30
c. Gerçekleşebilir Değer (İtfa Değeri):	30
d. Gerçeğe Uygun Değer:	30
e. Kullanım Değeri (Bugünkü Değer):	31
1.2.1.2.3. TMS-2'ye Göre Raporlanacak Değer ve Değerleme Yöntemleri	31
1.2.1.3. Türk Ticaret Kanunu (TTK)'na Göre Stokların Değerlemesi	33
1.2.1.4. Sermaye Piyasası Kanunu (SPK)'na Göre Stokların Değerlemesi	35
1.2.1.5. KOBİ TFRS'ye Göre Stokların Değerlemesi	36
1.2.2. Stok Değerleme Yöntemleri	37
1.2.2.1. Gerçek Maliyet Yöntemi	37
1.2.2.2. Ortalama Maliyet Yöntemi	38
1.2.2.3. İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi	39
1.2.2.4. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi	40
1.2.2.5. Yeni Giren İlk Çıkar (NIFO) Yöntemi	40
1.2.2.6. Diğer Yöntemler	40
1.3. Stoklarda Özellikli Kavramlar	41
1.3.1. Stoklarda Zayi Olma	41
1.3.1.1. Zayi Olma Kavramı	41
1.3.1.2. Zayi Olma Nedenleri ve Örnekleri	42
a. Olağan Faaliyet İçerisinde Normal Kabul Edilebilen Zayıtlar	43
b. Olağan Dışı Durumlar Sonucu Anormal Kabul Edilebilen Zayıtlar	43
1.3.1.3. Stokta Zayi Olma Nispetlerinin Tespit Edilme Süreci	44

1.3.1.4. Stokta Zayi Olma Durumunda Yapılması	
Gerekli İşlemler	45
1.3.2. Stoklarda Fire	46
1.3.2.1. Fire Kavramı	46
1.3.2.2. Fireyle Bağlantılı Diğer Kavramlar	47
a. Hurda.....	47
b. Artıklar.....	47
c. Iskarta.....	47
d. Ayıplı Mamuller	48
1.3.2.3. Fire Türleri.....	48
1.3.2.3.1. Uçucu ve Kalıcı Fireler.....	48
1.3.2.3.2. Normal (Olağan) ve Anormal (Olağanüstü)	
Fireler.....	49
1.3.2.4. Firenin Hesaplanma Zamanı ve Yapılması	
Gerekli İşlemler	51
1.3.3. Stoklarda Değer Düşüklüğü.....	52
1.3.3.1. Stok Değer Düşüklüğü Kavramı	52
1.3.3.2. Stok Değer Düşüklüğü Nedenleri	53
1.3.3.3. Stok Değer Düşüklüğünün Vergileme	
Açısından Sınıflandırılması.....	53
1.3.3.3.1. Nicelikteki Kayıplar.....	53
1.3.3.3.2. Nitelikteki Kayıplar.....	53
1.3.3.4. Stok Değer Düşüklüğü Durumunda Yapılması	
Gerekli İşlemler	54
1.3.3.5. Emsal Bedeli Kavramı	54
1.3.4. Stoklardaki Emtianın İmha Edilmesi.....	56
1.3.4.1. İmha Kavramı ve İmha Oranını Tespiti	56
1.3.4.2. Stoklardaki Emtianın İmha Edilmesi Sırasında	
Yapılması Gerekli İşlemler	57
1.3.5. Stoklarda Özellik Arz Eden Kavramlar Arasındaki İlişkiler.....	57
1.3.5.1. Zayi Olma ve Fire Arasındaki İlişki	57
1.3.5.2. Zayi Olma ve Değer Düşüklüğü Arasındaki İlişki	58

1.3.5.3. Fire ve Değer Düşüklüğü Arasındaki İlişki.....	59
---	----

İKİNCİ BÖLÜM
STOKLARDA ZAYİ OLMA, FİRE VE DEĞER
DÜŞÜKLÜĞÜNÜN VERGİ MEVZUATI VE
MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

2.1. Stokların Kaydileştirilmesinin Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi	61
2.1.1. Stokların Kaydileştirilmesinin Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi	62
2.1.2. Stokların Kaydileştirilmesinin Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi	63
2.1.2.1. TMS-2 Açısından İncelenmesi	64
2.1.2.2. BOBİ FRS Açısından İncelenmesi	65
2.2. Stoklarda Özellikli Durumların Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi.....	67
2.2.1. Stoklarda Zayi Olmanın Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi.....	67
2.2.1.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi	67
a. Takdir Komisyonu Rolü	67
b. Karşılık Ayırma/Gider Yazma Durumu.....	69
c. Zayi Olan Malın Sigortalı Olma Durumu	69
2.2.1.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	70
2.2.1.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	72
a. Stokların Deprem ve Sel Felaketi Nedeniyle Zayi Olması	74
b. Stokların Maliye Bakanlığı'nın Yangın Sebebiyle Mücbir Sebep İlan Ettiği Yerlerdeki Yangın Sonucu Zayi Olması.....	75

c. Stokların Çalınma veya Kaybolma Sonucu Zayi Olması	77
d. Stokların Diğer Nedenler Sonucu Zayi Olması....	78
2.2.1.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	79
2.2.2. Stoklarda Firenin Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi....	79
2.2.2.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.....	79
2.2.2.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	81
2.2.2.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	82
2.2.2.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	84
2.2.3. Stoklarda Değer Düşüklüğünün Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi.....	85
2.2.3.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.....	85
2.2.3.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	88
2.2.3.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	89
2.2.3.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	91
2.2.4. Stoklardaki Emtianın İmha Edilmesinin Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi	91
2.2.4.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.....	92
a. Uygulamadan Yararlanabilecek Mükellefler	95
b. Takdir Komisyonu Olmaksızın İmha İmkânı ve Karşılık Ayırma/Gider Yazma Durumu.....	95
c. İmha Edilen Malın Sigortalı Olma Durumu	96
2.2.4.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	97
2.2.4.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	98

2.2.4.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	100
2.3. Stoklarda Özellikli Durumların Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi.....	100
2.3.1. TMS-2 Stoklar Standardı Açısından İncelenmesi	101
2.3.1.1. Stokların Maliyeti	101
a. Satın Alma Maliyeti	101
b. Stokların Dönüştürme Maliyetleri.....	101
c. Diğer Maliyetler	102
2.3.1.2. Hizmet İşletmelerinde Stok Maliyeti.....	103
2.3.1.3. Maliyetlerin Ölçümüyle İlgili Teknikler.....	103
a. Standart Maliyet Yöntemi	104
b. Perakende Yöntemi	104
2.3.1.4. Stok Maliyetlerini Hesaplama Yöntemleri.....	104
2.3.1.5. Stoklarda Değerleme.....	105
2.3.2. TMS-1 Finansal Tabloların Sunuşu Standardı Açısından İncelenmesi	107
2.3.3. TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Varlıklar Standardı Açısından İncelenmesi.....	109
2.3.4. TMS-12 Gelir Vergileri Standardı Açısından İncelenmesi	112
2.3.5. TMS-36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı Açısından İncelenmesi	115
2.3.6. TMS-23 Borçlanma Maliyeti Standardı Açısından İncelenmesi.....	116

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
STOKLARIN KAYDİLEŞTİRİLMESİNE
İLİŞKİN ESASLAR İLE STOKLARDA
ÖZELLİKLİ DURUMLARIN VERGİ
MEVZUATI VE MUHASEBE
STANDARTLARINA GÖRE MALİ
TABLOLARA YANSITILMASI

- 3.1. Stokların Kaydileştirilmesi Esaslarının Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından Mali Tablolara Yansıtılması119
- 3.1.1. Vergi Mevzuatı Açısından Uygulaması.....119
- a. Tam Maliyet Yöntemi..... 122
- b. Değişken Maliyet Yöntemi..... 122
- c. Normal Maliyet Yöntemi..... 122
- d. Direkt Maliyet Yöntemi 123
- 3.1.2. Muhasebe Standartları Açısından Uygulaması..... 123
- 3.2. Stoklarda Özellikli Durumların Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından Mali Tablolara Yansıtılması..... 127
- 3.2.1. Stoklarda Zayi Olma, Fire ve Değer Düşüklüğünün Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından Mali Tablolara Yansıtılması 127
- 3.2.1.1. Stoklarda Zayi Olmanın Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması 127
- 3.2.1.2. Stoklarda İmhanın Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması 135
- 3.2.1.3. Stoklarda Firenin Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması 139
- 3.2.1.4. Stoklarda Değer Düşüklüğünün Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması 144
- 3.2.2. Stoklarda Zayi Olma, İmha, Fire ve Değer Düşüklüğünün, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) Açısından Mali Tablolara Yansıtılması 148

3.2.2.1. Stoklarda Zayi Olma ve İmhanın TMS	
Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	148
a. Olağan Faaliyet Sonucu Zayi Olan Stokun TMS	
Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	149
b. Olağan Dışı Durumlar Sonucu Zayi Olan Stokun	
TMS Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	152
c. İmha Edilen Stokun TMS Açısından Mali	
Tablolara Yansıtılması	152
3.2.2.2. Stoklarda Firenin TMS Açısından Mali	
Tablolara Yansıtılması	153
3.2.2.3. Stoklarda Değer Düşüklüğünün TMS	
Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	155
SONUÇ	159
KAYNAKÇA	165
EK-1: İstanbul Ticaret Odası (İTO) Fire Oranı Örnekleri	175
EK-2: Fire ile ilgili Mahkeme Karar Örnekleri	219
EK-3: Fire ile ilgili Örnek Özelge	221
EK-4: Stok Değer Düşüklüğü ile İlgili Örnek Özelge	225
EK-5: Stokların Zayi Olmasına İlişkin Mahkeme Karar Örnekleri.....	233
EK-6: Zayi Olan Stoklara ilişkin Özelge.....	235
EK-7: İmha Edilen Stoklara ilişkin Özelge.....	240